



Stichting Frontaal Podium

Jaarverslag 2018

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Podium	5
Doelstellingen	5
Samenwerkingen	5
3. Programmering	6
Evenementen	4
Thema's	4
Programmering	4
Programmering in de open lucht	5
4. Organisatie	5
Bestuur	5
Uitvoerende team	5
Taakverdeling	5
Boekhouding	6
Grafisch	6
5. Ondernemerschap	6
6. Marketing & publiciteit	7
7. Financiën	8
8. Jaarrekening	9
9. Contact	10

1. Inleiding

2018 was voor literair podium Frontaal een enerverend jaar. Enerzijds verliep de uitvoering van haar evenementen vlot en zijn er op dit gebied positieve stappen gezet doormiddel van o.a. het hanteren van thema's, nieuwe programmeringspartners en het organiseren van Frontaal haar eerste buitenedities. Ook intern zijn er positieve stappen gemaakt door het toevoegen van nieuwe teamleden, het herverdelen van taken en het opzetten en uitbreiden van nieuwe en bestaande kanalen. Anderzijds heeft Frontaal door beperkte financiële middelen niet geheel kunnen voldoen aan eerder opgestelde verwachtingen en ambities en zijn meerdere enthousiaste plannen opgeschoven naar het volgende seizoen. Dit is betreurend aangezien Frontaal als podiumnaam een steeds meer prominente rol inneemt binnen het literaire landschap van de Benelux, en haar financiële beperking haar organisatie heeft verhindert om hierin mee te groeien. Frontaal heeft stappen ondernomen om hier in 2019 verandering in te brengen en ziet haar toekomst vooralsnog positief tegemoet.

2. Podium

Doelstellingen

De formule van Frontaal is inmiddels succesvol bewezen. Het podium heeft maandelijks actuele Grote Gasten en Literaire Superhelden geprogrammeerd. De muren tussen gevestigde en opkomende literatuur zijn tijdens haar uitvoerende evenementen weggehaald en dialogen tussen de schrijvers zijn veelvuldig gevoerd. 'Zo, best wel onder de indruk van mijn 'collega's,' schreef Ike Krijnen na afloop op zijn social media kanalen n.a.v. zijn optreden naast onder andere Kristien Hemmerechts en Dean Bowen.

Dat de Frontaal-formule aantrekkelijk is voor een breed publiek bleek uit diversiteit van de maandelijkse publiekssamenstellingen, bestaande uit zowel terugkerende als nieuwe bezoekers. Waardevolle samenwerkingen werden dit jaar met bestaande en nieuwe partners ten uitvoer gebracht. Daarnaast heeft Frontaal i.s.m. Leeszaal Vreewijk meer dan 500 gratis tweedehands boeken aan haar bezoekers mee naar huis gegeven, wat lezen in Rotterdam stimuleert.

Samenwerking

De organisatie van het podium bestaat uit een klein (en hecht!) team dat gelooft in *met* elkaar in plaats van *tegen* elkaar en dat samenwerking én dat het delen van expertise cohesie en doeltreffendheid binnen de letterensector stimuleert. Vaste partners Boekhandel v/h van Gennep, Leeszaal Vreewijk en andere vaste partners zijn ook dit jaar actief bij Frontaal betrokken geweest met het verkoop van de auteursboeken, het aanleveren van tweedehands boeken en het uitwisselen van artiestennamen.

Vernieuwing heeft er plaatsgevonden met CJP, een van de belangrijkste culturele organisaties voor jongeren onder de 30 jaar. Zij werken graag met Frontaal verder. Nieuwe partners en samenwerkingen zijn er gevonden in The Writers Guide (To The Galaxy), wiens schrijfschoolstudenten d.m.v. zogenaamde schoolreisjes (met korting) naar Frontaal komen kijken ter inspiratie, en het Nederlands Letterenfonds, die met hun prestigieuze Debutanten Project een handvol veelbelovende auteurs een beurs aanbiedt om te werken aan hun tweede boek. Een aantal locaties zijn geselecteerd om hen ook op het podium te promoten, waaronder literair podium Frontaal. Voor 2019 is hierop voortbordurend een eerste projectsubsidie toegekend.

In 2018 zijn er ook 'live' op het podium meerdere samenwerkingen tot uiting gekomen.

Waaronder de allereerste buitenedities van Frontaal op het Rotterdamse Schouwburgplein (op de warmste dag van het jaar!) en tijdens het woordkunstfestival 010 Says It All.

Het afgelopen seizoen heeft literair podium Frontaal verder o.a. samengewerkt met Write Now!, Passionate Bulkboek, Uitgeverij Podium, De Nieuwe Oost | Wintertuin, Das Mag Uitgevers, Uitgeverij de Bezige Bij, Uitgeverij Douane, Radio Rijnmond en meer.

3. Programmering

Evenementen

In 2018 heeft Frontaal haar negen beoogde evenementen in WORM succesvol georganiseerd en uitgevoerd. Deze vonden plaats van januari tot juni en van september tot november. In de zomermaanden organiseerde Frontaal de twee eerder genoemde buitenedities. WORM is communicatief goed bereikbaar en behulpzaam.

Tijdens de evenementen zijn er 650 bezoekers op Frontaal afgekomen, wat een gemiddelde van 60 fysieke bezoekers per evenement betekent. Daarbij komen de digitale kijkers met gemiddeld 25 kijkers per evenement, wat het aantal op 85 bezoekers per evenement brengt. Met vernieuwingen op o.a. het digitale vlak werkt Frontaal eraan om deze aantallen vast te houden en te vergroten. Meer hierover onder Ondernemerschap.

Thema's

Thema's zorgen sinds 2018 voor een structurele rode lijn door de programma's heen. Deze thema's worden bepaald door speciale (literaire) happenings in een kalenderjaar, naar aanleiding van een nieuw te verschijnen boek van de Grote Gast of een enthousiaste ingeving vanuit het Frontaalteam. Enkele voorbeelden uit dit seizoen waren het thema 'Identiteit' n.a.v. het *Dagboek van een puber* van Raoul de Jong en de mediaverschijningen van Marieke Lucas Rijneveld, 'De doorzetter' vanwege het nieuwe recalcitrante pamflet van Alex Boogers en het debuten van Lotte Kok en 'Niemandland' vanwege het honderdjarige einde sinds de Eerste Wereldoorlog. De thema's werken uitstekend en komt de strakheid van de uitvoeringen ten goede. Frontaal heeft in 2018 een aantal evenementen op de donderdagavond georganiseerd, wat goed beviel. Locatie WORM heeft echter andere plannen voor op de donderdagavond en heeft Frontaal per 2019 verzocht terug te verhuizen naar de zondagmiddag. Op het moment van schrijven lijkt dit geen invloed te hebben op de bezoekersaantallen.

Programmering

Seizoen vier gaat de boeken in als een seizoen met een strakke programmering. Er hebben in dit jaar 51 auteurs tijdens Frontaal opgetreden. Deze auteurs vertegenwoordigen de toplaag van aanstormende schrijvers (prijswinnaars, publicaties), recent gedebuteerde en gevestigde auteurs. De organisatie van Frontaal bekijkt kritisch welke auteurs er voor het programma worden uitgenodigd. Gelet wordt op schrijfvaardigheid, podiumpresentatie en of auteurs benaderbaar zijn voor mede schrijvers of bezoekers.

Enkele momenten die de organisatie erg zijn bijgebleven zijn een (uit volle borst) gezongen lied door en van Elvis Peeters, het dubbelinterview met Nina Polak en Laura van der Haar, in-2015-nog-Literaire-Superheld-en-nu-gedebuteerd-auteur Lotte Kok, het nieuws dat Joost Baars de VSB-Poëzieprijs won, de rake adviezen en openheid van Jeroen Olyslaegers en Alex Boogers richting de Literaire Superhelden, en meer. Diverse deelnemende schrijvers vielen later in het jaar ook in de nominaties voor prestigieuze literaire prijzen (zoals de ANV Debutanten-, BNG-, C.Buddingh'- en Grote Poëzieprijzen). De piepjonge Emma van Hooff won Write Now! Rotterdam, Maxime Garcia van As het NK Poetry Slam, er is gewoon teveel om op te noemen! 'Strak georganiseerd, zelden zo gezien. Het mag gezegd!' schreef Kris Van Steenberge na afloop. Het vuur brandt onverminderd binnen het team van Frontaal.

Programmering in de open lucht

De editie op het Schouwburgplein kwam voort uit een uitnodiging vanuit de organisatie achter het plein. Zij hoorden steeds vaker over Frontaal en wilden haar programma graag op het Schouwburgplein etaleren. De uitvoering verliep vlot. In het bijzonder kijkt Frontaal positief terug op de programmering welke ook landelijk werd opgepikt doordat Grote Gast en polemist Jamal Ouariachi, tijdens de oploeiende discussie jegens CPNB en het thema van de aankomende Boekenweek, Frontaal aanhaalde als een voorbeeld van hoe het ook kan in de literatuur. 'Van de vijf schrijvers hadden er vier een geheel of deels allochtoniaanse achtergrond. Maar nergens, nergens tijdens die hele godvergeten middag werden daar woorden aan vuil gemaakt,' schreef hij. 'Zoveel diversiteit maak ik zelden mee.' Een zeer grote eer.

Naast Jamal Ouariachi als Grote Gast bestond de line-up onder meer uit Radna Fabias die toen net de C. Buddingh' prijs had gewonnen en Mariana Hirschfeld wie nu flink wat losmaakt in het podiumlandschap, onder meer tijdens de Dag van de Literatuur.

Frontaal differentieert zich met haar verdiepende aspecten van andere literaire podia in de stad. 010 Says It All heeft Frontaal om deze reden benadert en betrokken bij haar festival. Namens Frontaal werd Henk van Straten geïnterviewd tijdens het festival en droeg hij ook voor uit zijn laatste werk. Fans, zelfs met meegebrachte Henk van Straten boeken, kwamen hierdoor op het festival af. Een andere markt, zo concludeerde de organisatie van 010SIA, die zij juist ambiëren om te bereiken. De rol van Frontaal zal in de toekomst om die reden vergroot gaan worden. Het team achter Frontaal ziet dit positief tegemoet.

4. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van stichting Frontaal Podium bestond in 2018 uit de volgende leden:

- Hilde Westerink: voorzitter
- Theo Coskun: penningmeester
- Silvana Sodde: secretaris

Uitvoerende team

Het uitvoerende team van stichting Frontaal Podium bestond in 2018 uit de volgende leden:

- Robbert Meijntjes
- Elske Jacobs
- Lenya Slierendrecht
- Maxx van der Hucht

Taakverdeling

Robbert Meijntjes draagt het leeuwendeel van de organisatie. Hij onderhoudt het contact met alle betrokken partijen, schrijft de financiële aanvragen, boekt de Grote Gasten en gedebuteerde auteurs, controleert uitgaande digitale berichten en bewaakt de voortgang van de stichting en haar evenementen. Tijdens de evenementen verzorgt hij de presentatie en interviews, communiceert met de locatie/techniek, bouwt het podium op, vangt de artiesten op in de artiestenruimte en coördineert de taakverdeling.

Elske Jacobs vervult een onmisbare assisterende rol binnen de organisatie. Zij onderhoudt het contact met alle Literaire Superhelden, plant de aankomende programmeringen, vult de geschreven aanvragen van Robbert aan, bewaakt de voortgang van de stichting en haar evenementen. Tijdens de evenementen vangt zij mede de artiesten op, coördineert de vrijwilligers, bouwt ze het podium op en presenteert zij de populaire publieksquiz.

Lenya Slierendrecht vervult de marketing en promo vanuit Frontaal. Zij stelt de digitale content zoals social media en nieuwsbrieven op. Tijdens de evenementen coördineert zij mede de vrijwilligers, vangt artiesten op, bouwt het podium op, communiceert met de catering. Vanaf najaar 2018 heeft zij de social media taken overgenomen van Maxz.

Maxz van der Hucht verzorgde de social media doorlopend en vooraf, tijdens en na afloop de social media content en kanalen van Frontaal. Door haar drukke studie heeft zij haar taken beperkt tot alleen tijdens de evenementen in de rol van een vrijwilliger.

Boekhouding

Stichting Frontaal Podium heeft ook in 2018 met tevredenheid gebruik gemaakt van de diensten van Rachel Carey als boekhouder van de stichting. Zij verzamelt en keert de betalingen uit, creëert financiële overzichten en bewaakt de financiële boekhouding van stichting Frontaal Podium.

Grafisch

Grafisch ontwerp bureau Ammar verzorgt het grafische werk voor stichting Frontaal Podium. Fotograaf Purdey van Dijke verzorgt de fotografie. Zij zijn sinds het begin van de stichting bij Frontaal betrokken en leveren sinds die start consistent goede resultaten af. De organisatie maakte ook in 2018 graag gebruik van hun externe en behulpzame diensten.

5. Ondernemerschap

Stichting Frontaal Podium heeft in 2018 nieuwe stappen genomen om als stichting en als podium te groeien. Eerder zijn de samenwerkingspartners CJP, The Writers Guide (To The Galaxy) en het Nederlands Letterenfonds genoemd, waarmee nieuwe mogelijkheden zijn gecreëerd. Frontaal ontvangt in stijgende mate verzoeken vanuit uitgeverijen, en vanuit auteurs zelf, om specifieke namen in haar programma's op te nemen. Het podium bekijkt deze verzoeken aandachtig maar kan hier logischerwijs niet altijd aan voldoen door haar specifieke thema's.

Met de toevoegingen van teamleden Lenya Slierendrecht en Maxz van der Hucht heeft Frontaal aanzienlijke stappen ondernomen om het podium ook digitaal beter in beeld te brengen. Er is onder andere meer ingezet op het plaatsen van betaalde advertenties en live stories. De bezoekersaantallen zijn gestegen, er is meer aandacht op social media en de naamsbekendheid van het podium groeit ook digitaal verder. Frontaal heeft daarnaast op het moment van schrijven haar eerste merchandise ontworpen in de vorm van linnen tasjes en er worden boekenleggers ontworpen. Het team is bezig met het vinden van partners om haar hele evenementen live te streamen, maar deze partners willen hier over het algemeen een vergoeding voor of vinden het niet binnen hun doelstellingen passen. Het team bekijkt nieuwe mogelijkheden.

De tweedehands boeken, welke Frontaal gratis aan haar bezoekers weggeeft in het kader van leesbevordering, zijn voor Frontaal niet gratis meer. Per boek moet Frontaal een euro afdragen aan leverancier Leeszaal West. Dat zorgt per event voor oplopende kosten. Desondanks vind Frontaal deze boeken bijdragen aan haar doelstellingen. Wil men een boek van een van de Frontaalgasten kopen, dan kan dat maandelijks bij een boekenkraam van Boekhandel v/h van Gennep, welke maandelijks tijdens Frontaal aanwezig is.

De toekomst

2019 ziet eruit als een jaar met mooie ontwikkelingen voor Frontaal! Literair Zomerlief uit België heeft contact gezocht om gezamenlijk literaire evenementen te organiseren in zowel

Nederland als Vlaanderen. Daarnaast is Frontaal benaderd om in oktober 2019 de uitreiking van de Frans Vogel Poëzieprijs te hosten. Een prestigieus verzoek! De gesprekken zijn gevoerd en dit verzoek zal doorgang vinden op 20 oktober 2019, te WORM. Ook is Frontaal momenteel als samenwerkings-partner betrokken bij Het Rotterdamse Boekenbal en de Poetry Slam Rotterdam en wordt de rol van het podium binnen de aankomende editie van 010 Says It All momenteel besproken. Stuk voor stuk is het team erg verheugd met al deze toffe dingen! Intern is het team ook bezig met vernieuwingen. Zo werkt Frontaal momenteel toe naar een ANBI-status, zodat zij o.a. een erkend keurmerk ontvangt en giften mag aannemen, en naar een Raad van Toezicht op aanraden van haar bestuursleden. Het bestuur van Frontaal is tevreden over de groei van de stichting en is van mening dat zij met een Raad van Toezicht-constructie sneller in kan springen op positieve ontwikkelingen. Frontaal kijkt terug op een succesvol jaar en een uitdagende toekomst.

6. Marketing en publiciteit

Website

De website van Frontaal is in 2018 gestroomlijnd. Er is tevens een apart gedeelte omtrent privacy opgericht, conform de nieuwe AVG-richtlijnen. Via de website kan men de nieuwste lineup bekijken, tickets bestellen, foto's van voorgaande edities bekijken, en meer. De website wordt maandelijks geactualiseerd met de nieuwste gegevens conform het eerst aankomende evenement.

Social Media

Frontaal maakte in 2018 gebruik van de socialmediakanalen Facebook, Twitter, Instagram en YouTube. Daarnaast werd er voor het eerst ingezet op 'live' digitale content zoals live stories. Frontaal zat eind 2018 op 1000+ paginalikes op Facebook, 220 op Twitter en 350 op Instagram.

Drukwerk

Frontaal heeft in 2018 haar drukwerk met een vast ontwerp behouden en deze maandelijks laten aanpassen met nieuwe kleuren en artiestennamen. Dit drukwerk werd zowel digitaal als op papier verspreid door een vrijwilliger. Als drukwerk werden per editie 500 flyers, 10 A2 posters en 10 A3 posters verspreid.

Nieuwsbrief

Voorafgaand aan ieder evenement verstuurde Frontaal een digitale nieuwsbrief aan artiesten en bezoekers die zich hiervoor hadden aangemeld. Hierin kondigde Frontaal het nieuwste evenement aan, werden nieuwe ontwikkeling uitgelicht en werd er teruggeblikt op het vorige evenement.

Netwerk

De organisatieleden benaderen gezamenlijk partners om de evenementen van Frontaal onder de aandacht te brengen. Lenya doet dit via de social media kanalen. Robbert benadert partners doormiddel van e-mails en persberichten.

Pers

Frontaal verscheen in 2018 op diverse platforms zoals de CJP-website, Passionate Platform, de Uitagenda en Letteren010. Daarnaast op de digitale kanalen van o.a. het Nederlands Letterenfonds, CJP, The Writers Guide (To The Galaxy), Write Now!, 010 Says It All, Uitgeverij de Bezige Bij, Uitgeverij Das Mag, Uitgeverij Podium en de Poëziebus.

7. Financiën

Begroting

Op aanraden van en in overleg met haar bestuur heeft Frontaal haar begroting van voorgaande jaren gewijzigd. De professionele ontwikkelingsslagen (eerder benoemd in dit jaarverslag) betekenen een vermeerdering van het aantal geïnvesteerde uren. Er moest daarom kritisch worden gekeken naar de middelen. De zichtbare groei van Frontaal kan enkel een permanent karakter krijgen wanneer de investeringen van de organisatieleden haalbaar blijven. Dit is nog altijd niet het geval. De teamleden werkten ook in 2018 op basis van een vrijwilligersvergoeding. Per evenement werd er in 2018 72 uur per evenement geïnvesteerd, waarvan 54 uur begroot. De nieuwe begrotingskosten voor een individueel evenement kwamen in 2018 neer op € 4239,- (€ 4836,- incl. btw).

Aanvragen

Frontaal heeft voor haar vierde seizoen in 2018 financiële aanvragen ingediend bij de Gemeente Rotterdam, Stichting Bevordering van Volkskracht, Stichting Elise Mathilde Fonds, Stichting Lira Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland. Deze aanvragen zijn allen (deels) toegekend, waardoor Frontaal doorgang kon vinden.

Resultaat van aanvragen

De uiteindelijke resultaten van de gehonoreerde aanvragen kwamen neer op een totaalbedrag van € 26.986,-. Hieraan toegevoegd de kaartopbrengst van € 1.400,- kwam het totale budget van 2018 uit op € 28.386,00. Frontaal had in 2018 een uiteindelijk tekort van € 15.000,-. De originele begroting is hierop gewijzigd.

De Gemeente Rotterdam stelde 50% van het aangevraagde budget beschikbaar door minder beschikbare gelden voor de afdeling Letteren & Erfgoed. Een ander fonds vond de aanvraag van Frontaal van een uitstekende voorbereiding en enthousiasme spreken, maar qua opzet helaas te lokaal om voor hun fonds in aanmerking te komen.

Frontaal heeft dit tekort opgelost door organisatiekosten niet uit te betalen en door ontwikkelingen als 'Vrienden van Frontaal', de strippenkaart, merchandise, digitale tools, het opzetten van workshops, het aanbieden van een passende vergoedingsgage aan haar teamleden en het boeken van Grote Literaire Namen op te schuiven.

Toekomst

Bovengenoemde projecten zijn uitgesteld maar van onverminderde waarde voor Frontaal. Het team is daarom eerder begonnen met het versturen van aanvragen voor haar nieuwe seizoen, waardoor zij hoopt deze doelen deels te kunnen behalen. Deze ontwikkelingen dragen bij uit meer zichtbaarheid en bereik voor Frontaal wat uiteindelijk zichtbaar wordt tijdens haar evenementen. Frontaal is bezig met het behalen van een ANBI-status waardoor giften kunnen worden geaccepteerd. Het podium wordt door een ANBI-status ook veel interessanter voor sponsors. Daarnaast probeert Frontaal zoveel mogelijk auteurs via hun eigen netwerk, i.p.v. een boekingsbureau, te benaderen om zodoende boekingskosten te vermijden. Ook aan kleine investeringen, zoals beperkte merchandise met een duidelijk zichtbaar Frontaal-logo, wordt momenteel gewerkt.

Jaarrekening

Zie pagina 9.

8. Jaarrekening

Stichting Frontaal Podium
Jaarverslag
januari t/m december 2018

BEGROTING UITGAVEN TOTAAL	jan t/m dec 2018 UITGAVEN TOTAAL
--------------------------------------	---

Uitgaven

Evenementen / Edities

1. Grote Gasten	5.200,00	4.906,00
2. Debutanten	1.800,00	1.750,00
3. Literaire Superhelden	2.400,00	1.959,00
4. Reiskosten schrijvers	900,00	1.118,54
5. Vrijwilligers	2.250,00	2.464,00
6. Voorbereiding / Organisatie	6.800,00	7.205,00
7. Promotiekosten (flyers, posters, fotograaf en vormgever ed.)	5.000,00	5.068,64
9. Faciliteitskosten locatie	1.815,00	3.025,00

Totaal	26.165,00	27.496,18
--------	-----------	-----------

Aanvullende exploitatiekosten (niet in originele begroting)

Representatiekosten + misc.	200,00	76,95
Kantoorbenodigdheden	250,00	212,24
Bankkosten en rente	120,00	72,72
Administratie / boekhoudingskosten	1000,00	1143,47
Overlegkosten: reis + onkosten	600,00	851,54

Totaal Exploitatiekosten	2.170,00	2.356,92
--------------------------	----------	----------

Totaal uitgaven	€ 28.335,00	€ 29.853,10
-----------------	-------------	-------------

BEGROTING INKOMSTEN TOTAAL	jan t/m dec 2018 INKOMSTEN TOTAAL
---	--

Inkomsten

Entree/toegangskaarten:	1.400,00	1.599,05
Fondsen:		
Gemeente Rotterdam	12.500,00	12.500,00
Stichting Bevordering van Volkskracht	5.786,00	5.786,00
Stichting Elise Mathilde	2.500,00	2.500,00
Stichting Lira Fonds	2.000,00	2.000,00
Stichting Prins Bernhard Cultuurfonds	4.200,00	4.200,00

Totaal inkomsten	€ 26.986,00	€ 26.986,00
------------------	-------------	-------------

Verschil		€ 1.268,05
----------	--	------------